

Thái Giám Tri u Nguy n

Tác Giả: Nguy n Ti n Nh t

Thứ Năm, 17 Tháng 3 Năm 2011 03:47

Các v n i danh nh Lý Th ng Ki t, Lê Văn Duy t.. m c dù c th thi u kh năng phòng s nh ng không ph i là thái giám chính hi u ph c đ ch trong cung vua

Thái giám tri u Nguy n (nh ch p i t t li u)

Chuy n k v thái giám tri u Nguy n Th sáu, 11/03/2011 07:03

Chi m m t s l ng nh trong xã h i phong ki n, h không thu c v m t giai c p xã h i nào, su t đ i ch o trong cung c m, không thu c hàng quan l i, ch là nh ng k nô b c t m th ng. Th nh ng có nh ng lúc quy n năng c a nh ng k nô b c y l i thiên bi n v n hóa c m t quá trình l ch s . Nh ng r i, cái k t cho h đ u có m t đ i m chung: ch t trong đau kh và cô đ n. Đó chính là thái giám.

Th t xót xa khi bi t r ng, gi đây ch ng còn m y ai bi t v nghĩa trang dành cho các thái giám o chùa T Hi u (làng D ng Xuân Th ng II, xã Th y Xuân, TP. Hu , TT - Hu).

Xót xa ph n nghi p: Theo s cũ thì thái giám là s n ph m đ c thù c a ch đ phong ki n ph ng Đông. Trong quá trình giao thoa v l ch s văn hóa v i Trung Qu c, n c ta cũng hình thành h th ng thái giám và cũng tùy vào s h ng th nh qua t ng tri u đ i và đ c vua mà s l ng, quy n l c, c p b c c a thái giám đó m nh hay y u.

V thái giám n i danh trong l ch s Vi t Nam mà tên tu i g n li n v i tr n tuy n sông Nh Nguy t trong cu c chi n đ u ch ng quân T ng xâm l c (1075 - 1077) và b n tuyên ngôn đ c l p đ u tiên c a n c ta "Nam qu c s n hà" chính là danh t ng Lý Th ng Ki t, cũng là ho n quan đ i ba tri u vua Lý (Thái Tông, Thánh Tông và Nhân Tông). Sau khi đánh b i nhà T ng, chi n th ng quân Chiêm Thành, ông m t t i quê nhà, h ng th 86 tu i, k t thúc cu c đ i c a

Thái Giám Tri u Nguy n

Tác Giả: Nguy n Ti n Nh t

Thứ Năm, 17 Tháng 3 Năm 2011 03:47

m t v thái giám đ u tiên trong tri u đ i phong ki n Vi t Nam có công đ c và đóng góp to l n cho đ t n c.

Cũng nh nh ng tri u đ i phong ki n khác, tri u Nguy n cũng tuy n ch n thái giám đ giám sát đ i ngũ phi t n, cung n , hoàng h u, công chúa. Thái giám đ c ch n u tiên t nh ng đ a tr 12 - 13 tu i ái nam ái n . Làng nào ti n c đ c thái giám tùy vào đó mà đ c xét mi n thu , phu phen t p đ ch, n u không thì s có l nh tuy n ch n hàng năm. Tuy nhiên, thái giám Vi t Nam ch m t s nh đ c tr ng v ng nh ng ch làm m t s vi c l t v t, ch a đ c tr ng v ng và thành h n m t t ng l p có quy n l c nh Trung Hoa. Rút kinh nghi m t nh ng b c ti n b i b thái giám n i lo n chuyên quy n, vua Minh M ng (1820 - 1841) đã ban h n m t chi u ch riêng cho thái giám: "Cho h ng i nào vi c y đ sai khi n h u h nh ng mãi mãi không cho đ vào giai và ph m hàm quan ch c. Vì ch c v c a h là đ n i đ i sai khi n và truy n l nh mà thôi. T t c tri u chính và vi c ngoài đ u không đ c tham đ , k nào vi ph m ph i tr ng tr n ng, không khoan tha. Tr m đã d n dò, h t s c m u tính sâu xa cho đ i sau...". Vì ch ng m y a gì thái giám nên m i có chuyên thái giám Lê Văn Duy t m c dù là m t nhà quân s tài ba, nhà chính tr xu t chúng, không nh ng gi v ng b c i mi n Nam mà còn phát huy uy l c ra v i các n c láng gi ng, t o quan h buôn bán v i ng i Tây Gia Đ nh. Sau khi ông m t, ch vì s đ k , ghen ghét, ông b k t án 7 t i tr m, 2 t i x gi o, 1 t i phát quân, cho san b ng và xi ng m . Trên m ông còn ghi: "N i ho n quan chuyên quy n Lê Văn Duy t ch u phép n c". May thay, đ n thi vua Thi u Tr ông đ c r a oan, cho đ p l i m và đ n nay, thái giám Lê Văn Duy t v n đ c đ i sau coi là m t danh nhân có công v i n c.

Cũng theo s cũ, vào giai đ o n đ u tri u Nguy n, m i tri u đ i th ng có kho ng 200 thái giám, c giám sinh (nh ng ng i b m sinh không có b ph n sinh đ c) và giám l t (nh ng ng i t nguy n hi n thân vào cung). Tr ng Qu nh có m t câu đ i ngh ch ng m r t n i ti ng khi trêu ch c m t v thái giám: "Th vào ch u, th đ ng, th tr ng, th th y cũng mu n... th không có y" (th nghĩa là thái giám).

Đ i v i thái giám tri u Nguy n, công vi c m t mà vui, đó là lo thú vui "th ng nguy t" cho vua. Vào m i đêm, khi l ng đèn phòng cung n đ c ch n th p sáng, thái giám s qu n ch n, b cô thi u n đ ng đ xun thì không m c gì vào phòng vua r i lui ra ngoài.

V cu i đ i, các thái giám tri u Nguy n ph i c trú m t ngôi nhà phía b c Hoàng thành g i là Cung Giám vi n. Khi ch t, s ph n h vô cùng bi th m, không đ c ch n l ng t m ho c nh ng ch n linh thiêng và cũng ch ng đ c ai th cúng vì không có con cháu. Đ tránh bát h ng tr nên l nh l o khi "v tr i", nhi u ng i đã ch n con nuôi đ đ y đ và lo h u s v sau.

Đ i th i vua Thi u Tr (1807 - 1847), ý th c v k t c a mình, thái giám Châu Ph c Năng đã đ ng ra quyên ti n trùng tu chùa T Hi u và ch n ngôi chùa này làm n i yên ngh v sau. T đó v sau, các thái giám có ph n công đ c t i chùa sau khi ch t s đ c nhà chùa mai táng và cúng gi . T đó, ngôi chùa này còn đ c g i là "chùa thái giám" hay "chùa ho n quan" và đây cũng là nghĩa trang thái giám duy nh t còn sót l i ở Vi t Nam.

Chùa T Hi u n m cách kinh thành Hu ch ng 5km, di n tích kho ng g n 1.000m². Khu nghĩa trang n m ở bên trái cách chùa kho ng 30m g m 22 ngôi m , chôn theo ba hàng, t phía đ c bao quanh b i b n b c t ng theo hình ch nh t, ở gi a có t m bia kh c ghi công lao c a các v thái giám, hai bên là c ng ra vào. Theo t c l , c đ n r m tháng 11 hàng năm, chùa t Hi u l i t ch c ngày gi chung đ t ng nh nh ng ng i đã m t, trong đó có thái giám tri u Nguy n. Có l m t ph n nh s l ăng quên c a ng i đ i mà m c dù tr i qua các giai đ o n chi n tranh ác li t mà ph n l n nh ng ngôi m này v n nguyên v n và đa ph n đ u đ c đ c r o ch . Theo l i đ ch l i c a m t s c trong chùa thì l i l trên t m bia tr c c ng nghĩa trang khi n h u th không kh i ch nh lòng: "Trong đ i s ng, chúng tôi tìm th y ở đây s yên bình. Khi m đau, chúng tôi lui v đây và sau khi ch t, chúng tôi s đ c chôn chung ở đây. Dù s ng hay ch t, chúng tôi v n tìm th y đ c ở đây s yên bình".

Ph n đ i đ a đ y khi n nhi u thái giám có m t n i s m ạnh li t h n c cái ch t. Ch t ở đ u, ch t lúc nào..., theo h gi không quan tr ng mà quan tr ng nh t là đ c ch t toàn thân, đ c ch t c nh cái mà mình đã c t b đi đ khi v th gi i bên kia mình đ c ch ng nhân là đã tr i qua m t ki p con ng i. Theo nhi u ng i cao tu i k l i, vào cái ngày "th t th kinh đô" (1885), khi tr n ph c thù c a t ng quân Tôn Th t Thuy t th t b i, quân Pháp ph n công đ đ i, ng i ng i ch y đ p lên nhau đ thoát thân. Trong T C m Thành, các vua chúa, cung n , quan l i... cũng ho ng lo n tìm đ ng tháo ch y, ch riêng các thái giám cũng ch y đi ch y l i nh ng không ph i tháo thân mà là tìm cái "th c khí" c a mình đã c t b khi vào cung đ dù có ch t cũng không ph i h i h n gì.

Gi a ch n đô thành náo nhi t, m c cho s bi n đ i v n năng c a th i gian, chùa T Hi u v n tr m tĩnh nh thu ban đ u v n có, b i s bao trùm tĩnh m ch c a không gian, th i gian và 22 ngôi m kia v n l ng yên nh ch a bao gi đ c ai bi t t i. Đó cũng là cái k t đáng bu n cho cu c đ i c a nh ng con ng i "sinh ra ch ng đ c m y ai ch p nh n".

Tr i qua trăm cu c b d u, m i khi nh c đ n Hu , nhi u ng i còn k rành r t v giai tho i các v vua chúa, quan l i tri u Nguy n... Thân ph n thái giám gi cũng ch ai đ ý mà cũng ch ng c n bi t làm gì, cái còn l i ch là chút ng m ngủi, th ng xót cho nh ng ki p ng i "ch t xu t

Thái Giám Tri u Nguy n

Tác Giả: Nguy n Ti n Nh t

Thứ Năm, 17 Tháng 3 Năm 2011 03:47

hi n r i cũng ch t tan đĩ"